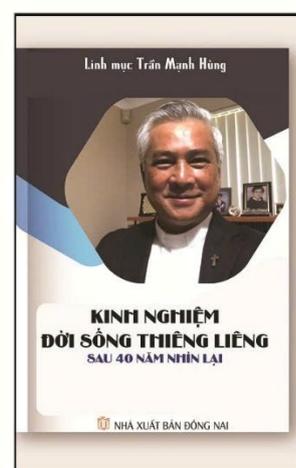
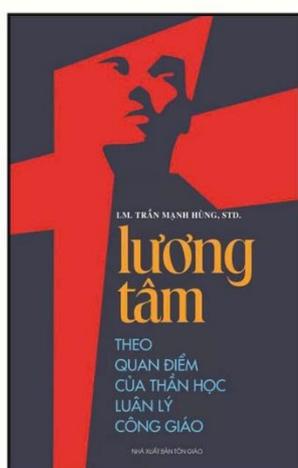
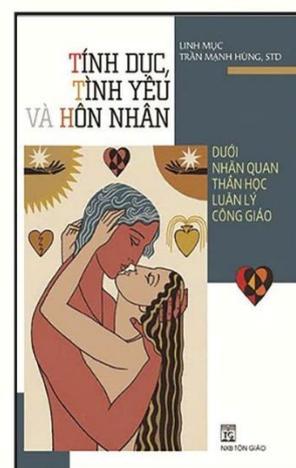
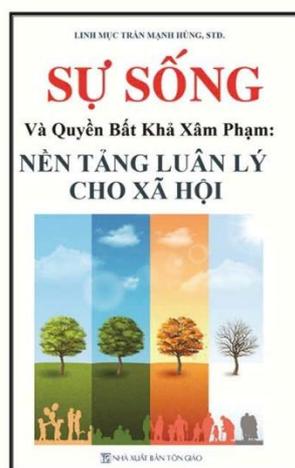
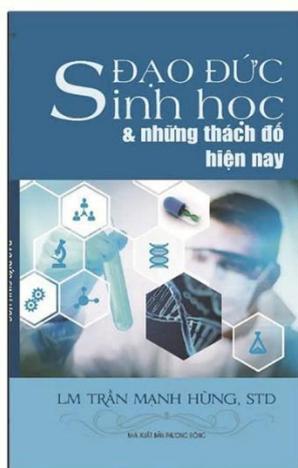
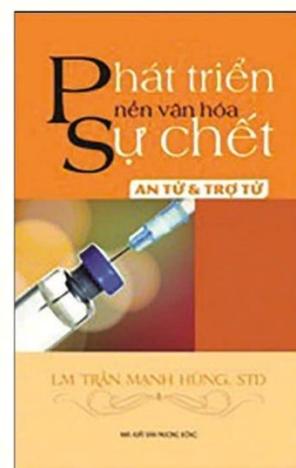
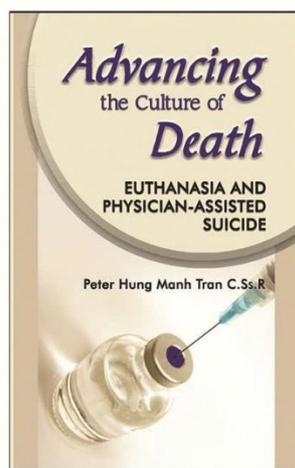
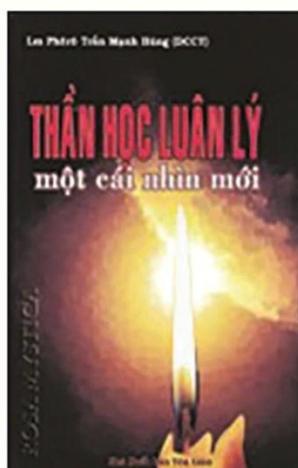


PHÂN TÍCH VỀ TƯ TƯỞNG THẦN HỌC LUÂN LÝ CỦA LINH MỤC TRẦN MẠNH HÙNG ĐỐI VỚI KHÁI NIỆM PHẨM GIÁ CON NGƯỜI VÀ VĂN HÓA SỰ CHẾT



TÓM TẮT

*Bài viết này phân tích tư tưởng thần học luân lý của Linh mục Phêrô Trần Mạnh Hùng thông qua các tác phẩm chính của ngài trong lĩnh vực thần học luân lý và đạo đức sinh học.¹ Bài viết lập luận rằng tư tưởng của cha Phêrô Trần Mạnh được xây dựng trên một quan niệm vững chắc về phẩm giá nội tại của sự sống con người, đồng thời triển khai xuyên suốt việc đánh giá nền “văn hóa sự chết,” phần lớn dựa vào giáo huấn chính thức của Thánh Giáo hoàng Gioan Phaolô II, đặc biệt là thông điệp *Evangelium Vitae*. Về phương pháp, Linh mục Phêrô Trần Mạnh Hùng kết hợp lập luận luật tự nhiên, sự trung thành với giáo huấn Giáo hội, và tiếp cận liên ngành, đặc biệt trong các vấn đề y sinh học đương đại. Bài*

¹. Quý vị có thể tham khảo bảy tác phẩm về Thần học luân lý và Đạo đức sinh học của linh mục Trần Mạnh Hùng đã xuất bản tại các đường link dưới đây:

1. Lm. Trần Mạnh Hùng, *Thần học luân lý: một cái nhìn mới* (Hà Nội: Nhà Xuất Bản Tôn Giáo, Tái bản lần thứ nhất, 2012).
<https://ducbaohobinhbooks-osp.com/luan-ly/than-hoc-luan-ly-mot-cai-nhin-moi/>
2. Fr. Peter Hung Tran, *Advancing the Culture of Death: Euthanasia and Physician-Assisted Suicide* (Melbourne: Freedom Publishing Company, 2006).
Fr. Peter Hung Tran, *Advancing the Culture of Death: Euthanasia and Physician-Assisted Suicide* (Mumbai, India: Pauline Publications, 2011).
3. Lm. Trần Mạnh Hùng, *Phát triển nền văn hóa sự chết: an tử và trợ tử* (Tp. Hồ Chí Minh: Nhà Xuất Bản Phương Đông, 2015).
<https://ducbaohobinhbooks-osp.com/luan-ly/phan-trien-nen-van-hoa-su-chet/>
4. Lm. Trần Mạnh Hùng, *Đạo đức sinh học và những thách đố hiện nay* (Tp. Hồ Chí Minh: Nhà Xuất Bản Phương Đông, 2016).
<https://ducbaohobinhbooks-osp.com/luan-ly/dao-duc-sinh-hoc-va-nhung-thach-do-hien-nay/>
5. Lm. Trần Mạnh Hùng, *Đạo đức sinh học và những thách đố hiện nay* (Tp. Hồ Chí Minh: Nhà Xuất Bản Phương Đông, tái bản lần thứ nhất vào tháng 4 năm 2023).
6. Lm. Trần Mạnh Hùng, *Sự sống và quyền bất khả xâm phạm: nền tảng luân lý cho xã hội* (Hà Nội: Nhà Xuất Bản Tôn Giáo, 2020).
<https://ducbaohobinhbooks-osp.com/luan-ly/su-song-va-quyen-bat-kha-xam-pham-nen-tang-luan-ly-cho-xa-hoi/>
7. Lm. Trần Mạnh Hùng, *Luong tam: theo quan điểm của thần học luân lý Công giáo* (Hà Nội: Nhà Xuất Bản Tôn Giáo, 2021). <https://ducbaohobinhbooks-osp.com/sach/than-hoc-luan-ly/luong-tam-theo-quan-diem-cua-than-hoc-luan-ly-cong-giao/>

viết đặt các tác phẩm của ngài trong bối cảnh rộng hơn của thần học luân lý Công giáo hậu Công đồng Vatican II, nhấn mạnh cả tính nhất quán lẫn những giới hạn của nó. Trong khi cách tiếp cận của ngài cung cấp một lập trường luân lý bảo vệ sự sống nhất quán và phù hợp với bối cảnh Việt Nam và châu Á, nó lại thể hiện mức độ hạn chế trong việc đối thoại với các phương pháp luận khác như luân lý đức hạnh và thuyết tương xứng. Nghiên cứu kết luận rằng đóng góp của Linh mục Phêrô Trần Mạnh Hùng nằm ở việc diễn đạt một tầm nhìn luân lý rõ ràng và mang tính mục vụ, đồng thời mở ra những hướng phát triển thông qua sự đa dạng phương pháp luận sâu hơn và đối thoại với thần học đương đại.

1. Giới thiệu

Sự phát triển nhanh chóng của công nghệ y sinh học đã tái định hình lãnh vực thần học luân lý, đặt ra những câu hỏi sâu sắc liên quan đến phẩm giá con người, tự do, và giới hạn của can thiệp y khoa.² Trong bối cảnh đang biến đổi này, các tác phẩm của linh mục Trần Mạnh Hùng là một đóng góp quan trọng cho suy tư luân lý Công giáo tại Việt Nam và xa hơn nữa.

Các tác phẩm của Linh mục Phêrô Trần Mạnh Hùng bàn đến những vấn đề luân lý trọng yếu như tính thánh thiêng và quyền bất khả xâm phạm sự sống, an tử chủ động, phá thai, và các quyết định đạo đức sinh học, đặt chúng trong một phê bình thần học rộng hơn đối với cái mà ngài gọi là “văn hóa sự chết.”³ Tư tưởng của ngài thể hiện sự liên tục sâu sắc với giáo huấn chính thức của huấn quyền, đặc

² . Lisa Sowle Cahill, *Theological Bioethics* (Washington, DC: Georgetown University Press, 2005), 1–5.

³ . Linh mục Trần Mạnh Hùng, *Phát triển nền văn hóa sự chết: An tử và trợ tử* (Tp. Hồ Chí Minh: Nhà xuất bản Phương Đông, 2015).

biệt là của Thánh Giáo hoàng Gioan Phaolô II, trong đó thông điệp *Evangelium Vitae* đóng vai trò như một khung diễn giải then chốt.⁴

2. Nền tảng phương pháp luận

Phương pháp luận của cha Trần Mạnh Hùng dựa trên sự kết hợp giữa luật tự nhiên và mạc khải, với ảnh hưởng mạnh từ truyền thống Tôma.⁵ Trong khung này, chân lý luân lý vừa có thể được lý trí con người tiếp cận, vừa được soi sáng trọn vẹn bởi mạc khải Thiên Chúa.⁶

Sự dựa vào giáo huấn chính thức của huấn quyền phản ánh điều được gọi là “cách giải thích liên tục tính” trong thần học hậu Công đồng.⁷ Cách tiếp cận này nhấn mạnh tính nhất quán giáo lý hơn là sự đứt gãy sau Công đồng Vatican II.⁸

Đồng thời, Cha Trần Mạnh Hùng cũng tiếp nhận các hiểu biết liên ngành, đặc biệt từ y học và luật học, phù hợp với xu hướng rộng hơn trong đạo đức sinh học đương đại.⁹ Tuy nhiên, như một số phê bình đã nêu, việc vận dụng liên ngành

⁴ . John Paul II, *Evangelium Vitae* (Vatican City: Libreria Editrice Vaticana, 1995).

⁵ . Thomas Aquinas, *Summa Theologiae*, I-II, q. 94.

⁶ . Jean Porter, *Nature as Reason* (Grand Rapids: Eerdmans, 2005), 23–30.

⁷ . Benedict XVI, *Address to the Roman Curia*, December 22, 2005.

⁸ . Second Vatican Council, *Gaudium et Spes* (1965).

⁹ . Edmund Pellegrino and David Thomasma, *For the Patient's Good* (Oxford: Oxford University Press, 1988).

trong thần học luân lý Công giáo thường nghiêng về xác định chuẩn mực hơn là đối thoại sâu với các ngành khác.¹⁰

3. Tính trung tâm của phẩm giá con người

Khái niệm phẩm giá con người giữ vai trò nền tảng trong thần học luân lý của Linh mục Phêrô Trần Mạnh Hùng. Phẩm giá này được hiểu là nội tại và bất khả xâm phạm, bắt nguồn từ hình ảnh Thiên Chúa (St 1, 27).¹¹ Cách hiểu này phù hợp chặt chẽ với giáo huấn của *Evangelium Vitae*, vốn khẳng định tính thánh thiêng của sự sống con người từ khi thụ thai đến cái chết tự nhiên.¹²

Quan niệm bản thể học này dẫn đến việc cha Trần Mạnh Hùng xác lập các lập trường luân lý tuyệt đối, đối với một số hành vi, đặc biệt là những hành vi trực tiếp chấm dứt sự sống con người.¹³ Ở điểm này, tác phẩm của ngài hòa nhịp với lập trường Công giáo rộng hơn về việc bác bỏ lối lập luận hậu quả luận trong các hành vi được xem là xấu tự bản chất.¹⁴

¹⁰ . James F. Keenan, *A History of Catholic Moral Theology* (New York: Continuum, 1998), 210.

¹¹ . Lm. Trần Mạnh Hùng, *Sự sống và quyền bất khả xâm phạm: nền tảng luân lý cho xã hội* (Hà Nội: Nhà Xuất Bản Tôn Giáo, 2020), trang 67-88.

¹² . John Paul II, *Evangelium Vitae*, no. 2.

¹³ . Lm. Trần Mạnh Hùng, *Phát triển nền văn hóa sự chết: an tử và trợ tử* (Tp. Hồ Chí Minh: Nhà Xuất Bản Phương Đông, 2015).

¹⁴ . John Finnis, *Natural Law and Natural Rights* (Oxford: Clarendon Press, 1980).

4. Phê bình “văn hóa sự chết”

Khái niệm “văn hóa sự chết” đóng vai trò phân tích trung tâm trong tác phẩm của Linh mục Phêrô Trần Mạnh Hùng. Thuật ngữ này, vay mượn từ *Evangelium Vitae*, chỉ một hiện tượng văn hóa-xã hội phức tạp, trong đó các thực hành như phá thai và an tử dần được bình thường hóa.¹⁵

Linh mục Phêrô Trần Mạnh Hùng truy nguyên nguồn gốc của nền văn hóa này từ các trào lưu triết học như thuyết vị lợi và chủ nghĩa tương đối luân lý.¹⁶ Các học giả như Alasdair MacIntyre cũng đã phê bình sự phân mảnh của diễn ngôn luân lý trong thời hiện đại.¹⁷

Khi áp dụng phê bình này vào bối cảnh Việt Nam, Cha Trần Mạnh Hùng nhấn mạnh tác động của áp lực kinh tế và chuyển đổi văn hóa, tương ứng với các thảo luận rộng hơn trong đạo đức sinh học toàn cầu.¹⁸

5. Lương tâm và tính khách quan luân lý

Hiểu biết của Linh mục Phêrô Trần Mạnh Hùng về lương tâm phản ánh quan điểm cổ điển của Thánh Tôma Aquinô, người định nghĩa lương tâm là sự áp dụng tri thức vào hành động.¹⁹ Quan điểm này được xác nhận lại trong *Sách Giáo lý Hội Thánh Công giáo*.²⁰

¹⁵ . John Paul II, *Evangelium Vitae*, no. 12.

¹⁶ . Joseph Fletcher, *Situation Ethics* (Philadelphia: Westminster Press, 1966).

¹⁷ . Alasdair MacIntyre, *After Virtue* (Notre Dame: University of Notre Dame Press, 1981).

¹⁸ . Michael J. Selgelid, “Bioethics and Developing Countries,” *Bioethics* 23 (2009): 1–3.

¹⁹ . Thomas Aquinas, *Summa Theologiae*, I, q. 79, a. 13.

²⁰ . Catechism of the Catholic Church, 2nd ed. (1997), no. 1778.

Trước những khuynh hướng nhấn mạnh chủ quan cá nhân trong luân lý hiện đại, cha Trần Mạnh Hùng khẳng định rằng lương tâm phải được hình thành phù hợp với chân lý luân lý khách quan.²¹ Lập trường này phù hợp với giáo huấn chính thức của huấn quyền, nhưng có sự căng thẳng với các tiếp cận nhấn mạnh tự do cá nhân trong luân lý hiện đại.²²

6. Đạo đức sinh học như một lĩnh vực xung đột luân lý

Việc cha Trần Mạnh Hùng tham gia vào đạo đức sinh học phản ánh sự công nhận ngày càng tăng rằng đây là một lãnh vực trung tâm của thần học luân lý.²³ Cách tiếp cận của ngài đối với các vấn đề như an tử và hỗ trợ sinh sản theo phương pháp phân tích có cấu trúc, kết hợp dữ liệu khoa học với đánh giá thần học.²⁴

Tuy nhiên, các kết luận chuẩn tắc của ngài luôn khẳng định tính bất khả xâm phạm của sự sống, đặt ngài vững chắc trong truyền thống luân lý bảo vệ sự sống của Công giáo.²⁵

²¹ . Lm. Trần Mạnh Hùng, *Lương tâm: theo quan điểm của thần học luân lý Công giáo* (Hà Nội: Nhà Xuất Bản Tôn Giáo, 2021).

²² . Charles E. Curran, *Catholic Moral Theology in the United States* (Washington, DC: Georgetown University Press, 2008).

²³ . Albert R. Jonsen, *The Birth of Bioethics* (Oxford: Oxford University Press, 1998).

²⁴ . Lm. Trần Mạnh Hùng, *Đạo đức sinh học và những thách đố hiện nay* (Tp. Hồ Chí Minh: Nhà Xuất Bản Phương Đông, 2016).

²⁵ . John Paul II, *Evangelium Vitae*, no. 57. Có thể nói trường phái thần học luân lý của Lm Trần Mạnh Hùng thuộc nhóm thần học luân lý luật tự nhiên được canh tân, trung thành với huấn quyền, theo đường hướng của thánh Giáo hoàng Gioan Phaolô II.”

7. Đánh giá phê bình

Các cuốn sách về lĩnh vực Thần học luân lý và Đạo đức sinh học của Linh mục Phêrô Trần Mạnh Hùng thể hiện những ưu điểm đáng chú ý, bao gồm tính hệ thống chặt chẽ và sự trung thành với truyền thống. Đồng thời, các tác phẩm ấy cũng đặt ra những câu hỏi quan trọng về sự đa dạng phương pháp luận trong thần học luân lý.²⁶

Cụ thể, sự hạn chế trong việc tiếp cận luân lý đức hạnh của ngài đối lập với quan điểm của Servais Pinckaers, người nhấn mạnh vai trò của tự do và nhân đức trong việc hình thành luân lý.²⁷ Tương tự, sự bác bỏ thuyết tương xứng của ngài có thể được phát triển thêm trong đối thoại với các nhà thần học như Richard A. McCormick.²⁸

Kết luận

Tư tưởng của cha Trần Mạnh Hùng cho thấy một hệ thống thần học luân lý nhất quán, lấy phẩm giá sự sống làm nền tảng, đồng thời bảo vệ mạnh mẽ tính khách quan của chân lý luân lý.

Sau đây là những đóng góp quan trọng của cha Trần Mạnh Hùng, trong thần học luân lý đương đại tại Việt Nam, đặc biệt hơn cả là đưa đạo đức sinh học và việc bảo vệ sự sống vào trung tâm thần học luân lý Công giáo tại Việt Nam.

Trong bối cảnh thần học luân lý Công giáo đang không ngừng phát triển và đối thoại với các vấn đề mới của thời đại, đóng góp của cha Trần Mạnh Hùng có thể

²⁶ . James F. Keenan, *Moral Wisdom* (Lanham: Rowman & Littlefield, 2004).

²⁷ . Servais Pinckaers, *The Sources of Christian Ethics* (Washington, DC: CUA Press, 1995).

²⁸ . Richard A. McCormick, *Notes on Moral Theology* (Lanham: University Press of America, 1981).

được nhìn nhận như một nỗ lực quan trọng nhằm đưa thần học Việt Nam hội nhập với các tranh luận toàn cầu, đồng thời từng bước xây dựng một nền tảng thần học bản địa có hệ thống.

Trước hết, một trong những đóng góp nổi bật của cha Trần Mạnh Hùng là việc đưa các vấn đề luân lý sinh học đương đại như an tử, phá thai và công nghệ sinh học trở thành những trục chính trong suy tư thần học luân lý. Thay vì chỉ trình bày luân lý theo dạng nguyên tắc trừu tượng hoặc các vấn đề truyền thống, Cha Hùng đã đặt trọng tâm vào những thách đố đạo đức cụ thể mà xã hội hiện đại đang đối diện. Điều này giúp thần học luân lý không còn đứng bên lề các tranh luận xã hội, nhưng trở thành một phần tích cực trong việc phân định các vấn đề đạo đức của con người hôm nay. Nhờ đó, thần học Việt Nam có khả năng bắt kịp các cuộc thảo luận quốc tế, đặc biệt trong các lĩnh vực đạo đức sinh học (bioethics), đồng thời tạo nền tảng học thuật quan trọng cho việc đào tạo chủng sinh và xây dựng giáo trình tại các học viện.

Thứ hai, một đóng góp có tính nền tảng nhưng thường ít được nhấn mạnh là việc xây dựng và hệ thống hóa ngôn ngữ thần học luân lý bằng tiếng Việt. Cha Hùng đã góp phần hình thành một hệ thống thuật ngữ học thuật liên quan đến thần học luân lý và đạo đức sinh học, giúp chuyển tải các khái niệm thần học phức tạp từ truyền thống phương Tây sang một hình thức ngôn ngữ có khả năng sử dụng trong giảng dạy và nghiên cứu tại Việt Nam. Đây không chỉ là một công việc mang tính dịch thuật, nhưng là một tiến trình xây dựng ngôn ngữ thần học bản địa. Nhờ đó, việc đào tạo thần học trở nên khả thi hơn trong môi trường nội địa, đồng thời mở ra khả năng phát triển một nền thần học mang bản sắc Việt Nam, nhưng vẫn trung thành với truyền thống Công giáo toàn cầu.

Thứ ba, Cha Hùng đã góp phần quan trọng trong tiến trình “nội địa hóa” các vấn đề luân lý toàn cầu. Thay vì chỉ tiếp nhận một cách thụ động các mô hình thần học từ phương Tây, ngài đã đặt các vấn đề luân lý trong bối cảnh cụ thể của Việt Nam và châu Á. Điều này thể hiện rõ trong cách tiếp cận các vấn đề như phá thai

trong bối cảnh áp lực kinh tế – xã hội, hay các quyết định y khoa liên quan đến gia đình trong môi trường văn hóa Á Đông, nơi tính cộng đồng và trách nhiệm gia đình đóng vai trò quan trọng. Cách tiếp cận này mở ra hướng đi của một nền “thần học luân lý bối cảnh” (contextual moral theology), trong đó các nguyên tắc phổ quát được diễn giải và áp dụng trong tương quan với thực tại văn hóa – xã hội cụ thể.

Cuối cùng, một đóng góp mang tính định hướng mục vụ rõ rệt của Cha Hùng là việc tái khẳng định mạnh mẽ “luân lý sự sống” (pro-life ethics) trong bối cảnh xã hội đương đại đang thay đổi nhanh chóng. Trong khi nhiều giá trị luân lý truyền thống bị đặt lại vấn đề, Cha Hùng đóng vai trò như một tiếng nói bảo vệ sự sống, đặc biệt trong các vấn đề liên quan đến phá thai, an tử và phẩm giá con người. Có thể nói, ngài đã góp phần quan trọng trong việc xây dựng một nền tảng thần học luân lý sự sống có tính hệ thống tại Việt Nam, vừa mang tính học thuật, vừa có định hướng mục vụ rõ ràng cho đời sống Giáo hội.

Tác giả: TRẦN PHƯỚC MỸ